

FUNGUS

POPULAIR ORGAAN VOOR DE LEDEN VAN DE
NEDERLANDSCHE MYCOLOGISCHE VEREENIGING

Onder hooge bescherming van H.M. de Koningin-Moeder

Doet wiel of hoof de bronzen blad'ren kraken,
Vervrootlijkt nu geen zomerbloem het bosch,
Als tooverbloemen, rozig en scharlaken,
Zijn paddenstoelen in het donker mos.

Hélène Swarth.

ONZE EXCURSIE IN DE OMSTREKEN VAN DELDEN.

Op twee zon - doorstraalde herfstdagen en op een morgen met witte en gouden nevelen in het stemmingsvolle woud liepen wij te speuren naar paddenstoelen, wij de natuurliefhebbers en de kenners.

De wetenschappelijke zoekers hebben veel gevonden, veel zelfs, dat maar niet zoo op het eerste gezicht al zoekende was thuis te brengen, maar moest wachten op rustiger beschouwen in de avonduren.

Doch rijk aan „rozige en scharlaken tooverbloemen in het donker mos” waren de wouden helaas niet.

Vochtige slootkanten, wegbermen en andere oasen in den drogen bodem leverden wel 250 soorten, vooral kleine, waarin alleen goede deskundigen den weg weten, maar wij misten de paddenstoelen-wælde in vormen en kleuren, die zoo karakteristiek is voor het herfstbosch.

Van de uitkomsten van de excursie zal wel te zijner tijd kond worden gedaan in onze wetenschappelijke „Mededeelingen”.

Enkele vondsten trokken de aandacht van allen.

Een groote heksenkring van Eekhoortjesbrooden (*Boletus edulis*) van ruim 4 M middellijn; Koraal en Knodszwammen (*Clavaria* soorten) van verschillende kleuren, die mooi afteekenden op de groene bodembedekking; een reusachtige goudgele jonge Zwavelzwam (*Polyporus sulphureus*) met talrijke hoeden,

die te zamen een ruimte innamen van ten minste een $\frac{1}{2}$ H.L.; en een gevelden, meer dan een eeuw ouden, eikenstam, die over eene lengte van 3 à 4 M onder den gemakkelijk af te nemen bast omvlochten was met een dicht netwerk van wortelstrengen (Rhizomorphen) van den boomvernieler eerste klasse, den Honingzwam (*Armillaria mellea*), met strenggedeelten van wel 3 cm breedte. Door den ons vergezellenden journalist, tevens amateur fotograaf, van der Hoeden, werd deze zeldzame waarneming van Honingzwam-mycelium-strengen — in donker lichtend — op een foto vastgelegd.

De door ons medelid Schweers uitgezochte tochten gingen — dank zij die welwillende eigenaars — door de prachtbosschen van Twickel, Weldam en Nijenhuis.

Des avonds werd er in gezellige stemming door liefhebbers en deskundigen leering gezocht, gedetermineerd en van meenings-verschillen getuigd, waarbij de behulpzame heer Hemmeler toeliet, dat tafels, stoelen en vloer van zaal en serre werden belast met boomzwammen (vulgo: rotte takken), paddenstoelen, halve bibliotheken, instrumenten enz.

Ondanks het ongunstige paddenstoelenweer van den nazomer toch een geslaagde excursie, vooral voor de paddenstoelenwetenschap.

VERGIFTIGING DOOR PADDENSTOELEN.

II

Onder de honderden soorten paddenstoelen, die men kent en die, voor het allergrootste gedeelte, ook in ons land groeien, zijn er maar enkele, welke men tot de eigenlijk giftige moet rekenen, dat is dus tot die, welke bepaalde stoffen bevatten, die giftig zijn. Giftig voor den mensch; want dat behoeft nog niet altijd samen te gaan met giftigheid voor dieren; wel zal dit voor hogere dieren gewoonlijk het geval zijn, doch bij lagere dieren bestaat dit verband veelal niet. Het volksgeloof, dat paddenstoelen, welke o.a. door slakken aangevreten zijn, ongiftig zijn voor den mensch, berust dan ook op een fictie.

Deze enkele giftige soorten moet men derhalve kennen, zoo goed kennen, dat men bij het verzamelen van paddenstoelen ze beslist uit kan sluiten, en hiervoor is, behalve routine, noodig eenige botanische kennis van den paddenstoel. Dat is een betere methode dan te trachten alleen de eetbare paddenstoelen, die men verzamelen wil, te leeren kennen; en ook de eenige, die onaangename verrassingen kan voorkomen. Nu zijn er onder de eigenlijke giftige paddenstoelen nog maar weer zeer enkele soorten, welke zóó giftig zijn, dat zij veelal den dood veroorzaken, terwijl de meeste wel zeer ernstige verschijnselen kunnen te weeg brengen maar her-

stel meestal optreedt. De kennis van deze zeer enkele soorten is daarom vooral noodig, en nu is het een gelukkige omstandigheid, dat zij juist door bepaalde botanische kenmerken goed te onderscheiden zijn. Zij behooren nl. alle tot de met een *volva* voorziene soorten. Een korte uiteenzetting op botanisch gebied zal noodig zijn voor de leeken, om zich daarvan te kunnen vergewissen. Wat wij een paddenstoel noemen, is eigenlijk niet anders dan het vruchtlichaam van een lagere plant (zwam), welke uitsluitend bestaat uit de zgn. zwamdraden, het mycelium, dat voor ons oog verborgen in den grond zit. Plaatselijk vormen zich in dit draadweefsel verdikkingen, welke uitgroeien tot den paddenstoel. De jonge paddenstoel is soms oorspronkelijk omgeven door een vlies (algemeen omhulsel) dat bij den groei van den paddenstoel niet medegroeit, maar barst en waarvan de resten ook bij den volwassen paddenstoel nog zichtbaar kunnen zijn in den vorm van een vliezig omhulsel aan de steelbasis, een zgn. beurs of zak (*volva*); in den vorm van een uitstaanden rand met ringen aan den steelvoet, als grootere of kleinere resten op den hoed, die daar vellen of wratten vormen, of als vel- of franjeachtige aanhangsels aan den rand van den hoed. Terwijl bij de meeste paddenstoelen in volwassen staat van de genoemde resten niet veel over is, is dat bij de, ons het meest interesseerende, zeer giftige zwammen wel het geval. Deze hooren vooral tot het geslacht *Amanita*. De resten van het omhulsel zijn duidelijk aanwezig, als goedgevormde vliezige zak (beurs) aan de steelbasis bij den doodelijken *groene knolamaniet*, die bij normalen groei den steel als een scheede omvat; als duidelijke ring aan de knolvormige steelbasis bij de *gele knolamaniet*; als vlokkige onduidelijke ringen aan den bolronden knol bij den *vliegenzwam*, of als meerdere, boven elkander gelegen ringen aan den knol bij den *panteramaniet*. Dit alles vormt dus een zeer belangrijk kenmerk tot uitsluiting van deze zeer giftige soorten. Daarbij hebben zij meer of minder duidelijke resten van het omhulsel op den hoed, bv. de witte stippels bij den vliegenzwam en den panteramaniet en de grootere schubben bij den gelen knolamaniet. De jonge paddenstoel bestaat uit steel en hoed. Deze hoed draagt de sporen, welke tot voortplanting dienen, en dus te vergelijken zijn met de zaden der hoogere planten: zij worden gevormd aan bepaalde plooiën van het bekleedende vlies. Deze plooiën kunnen zijn plaatjes, buisjes, stekels enz. en daarnaar verdeelt men de paddenstoelen in plaat-, buisjes-, stekelzwammen, om ons hiertoe voorloopig te bepalen. Bij sommige plaatjes zwammen is bij den jongen paddenstoel de onderkant van den hoed geheel afgesloten door een vlies; bij den groei scheurt nu dit vlies en dan eerst worden de plaatjes zichtbaar. Dat vlies blijft dan in den vorm van een ring of manchet aan den steel verbonden, terwijl ook aan den hoedrand resten er van kunnen overblijven. En nu hebben

ook juist de zeer giftige amanita soorten dezen ring of manchet en kunnen mede daardoor onderscheiden worden.

Al naar de kleur van de sporen onderscheidt men wit-, rood-, bruin-, purper- en zwartsporige paddenstoelen. De kleur der sporen kan men het beste waarnemen door een afgesneden hoed op een stuk papier eenigen tijd te laten liggen. De kleur van de plaatjes komt niet altijd, wel in de meeste gevallen, overeen met de kleur der sporen.

De genoemde giftige amanita soorten behooren tot de witsporigen.

Wanneer wij dus een witsporige plaatjes zwam vinden met een verdikte steelbasis, voorzien van een beurs en met een steel, voorzien van een ring of manchet, hebben wij met een groep te doen, waarin zeer giftige paddenstoelen voorkomen. Onder de roodsporigen kennen wij ook paddenstoelen, die een beurs aan den steelvoet hebben, de zgn. Volvarias. Zij komen dus overeen met de Amanitas bij de witsporigen, doch hebben geen ring of manchet. Ook deze volvarias gelden voor zeer giftig.

Onder de andere paddenstoelen kennen wij alleen Amanita vaginata, die een beurs bezit en niet giftig is, zoodat wij kunnen zeggen: Eet geen paddenstoelen, die een beurs aan den steelvoet bezitten. Wij sluiten dan de genoemde Amanita vaginata als eetbare zwam uit, doch voor leeken moet wat het zwaarste is het zwaarste wegen.

Zooals reeds is opgemerkt is de beurs bij verschillende amanitas gereduceerd tot een scherpen rand aan den knolvormigen voet, met meer of minder duidelijke schubachtige resten. Wanneer wij dus ook dergelijke paddenstoelen uitsluiten, onder de witsporigen, is men voor een verdere vergiftiging gevrijwaard.

Wij sluiten zodoende ook weer enkele eetbare soorten uit, die zelfs bij het geslacht Amanita voorkomen, maar in elk opzicht is het aan te raden, zoo men niet volkomen zeker alle soorten van dit geslacht weet te onderscheiden, zoo te handelen.

Het onderscheid tusschen den eetbaren gelen amaniet (Amanita junquillea) en den gelen knolamaniet (Amanita mappa) en de gele variëteit van den groenen knolamaniet is zoo gering, (vooral daar de beurs bij de laatste soms zeer gereduceerd kan zijn) dat zelfs zeer bekwame paddenstoelen kenners dit risico niet willen loopen.

Als tweeden regel zou ik daarom willen stellen: *eet nooit witsporige paddenstoelen, welke een knolvormig verdikte steelbasis bezitten, van het Amanita-type.*

Voor wie dit laatste niet weet te onderscheiden, zou ik het zelfs willen uitbreiden tot: *eet nooit witsporige paddenstoelen met een knolvormig verdikte steelbasis.*

In dit laatste geval zal men ook weer enkele goed eetbare soorten uitsluiten bv. verschillende Lepiota soorten en daaronder zeer

goede, doch wie deze niet kent, houde zich maar liever aan het gezegde. De ring of manchet vormt geen kenmerk op zich zelf ter onderscheiding van giftige soorten. Juist bij verschillende zeer goed eetbare soorten komt deze voor (*Lepiota*, *Psalliota*). Onder deze vinden wij de zgn. Champignons, waarvan de voornaamste zijn de Akkerchampignon (*Psalliota arvensis*), en de Weidechampignon (*Psalliota campestris*). Deze hooren tot onze meest gewaardeerde eetbare soorten. Zij zijn vaak aan de voetbasis ook eenigszins verdikt, doch daar de sporen niet wit, maar purperkleurig zijn, worden zij door 't bovenstaande niet uitgesloten. Maar juist bij het verzamelen van deze soorten komen de meeste vergissingen voor met giftige paddenstoelen, met name met *Amanita phalloides*. Daarom wil ik daaromtrent nog een en ander vertellen.

(Wordt vervolgd)

M.

VONDSTEN IN DE PERS.

Parasitische zwammen op Weymouthsden en Juniperus.

In het *Natuurhistorisch Maandschrift* van Juni '29 bespreekt Pr. Dr. SCHMITZ vondsten van de parasitische zwammen *Cronartium* op *Weymouthsden* en *Gymnosporangium* op *Juniperus*.

Peziza rutilans.

In de *Levende Natuur* van Aug. jl. deelen TORA S. en P.O. de C. mede, dat zij op een voettocht door den Eifel in begin April een zeer mooi, gaaf exemplaar van *Peziza rutilans* vonden. Zij vragen, of 't voorkomen van dezen paddenstoel in 't voorjaar reeds meer is geconstateerd.

Roestzwammen.

„Rust roest“. Dit kleinste onzer spreekwoorden is natuurlijk een neerslag van de dagelijksche ervaring, dat ijzer tegen zijn roestplaag moet worden beschermd *in* en *door* arbeid: het kouter, dat voren snijdt in de bonkige aarde, glanst in ijzerweelde. Maar in onze dagen zou het ook kunnen doelen op den arbeid, die moet worden verricht, om de granen en enkele andere gewassen te beschermen tegen de roestschimmels, wier draden (*mycelium*) de plantencellen uitzuigen en wier sporen als stofhoopjes, in veel gevallen roestkleurig, aan de oppervlakte te voorschijn komen.

Deze kleur-gelijkenis deed duizende jaren geleden verband aannemen tusschen ijzerroest en graanroest, maar de wetenschap heeft dit verband verscheurd.

Het doordringen in de geheimen was der wetenschap bij de ijzerroest gemakkelijker dan bij de graanroesten, doordat de wijze, waarop deze graanvernietigende schimmels met hun spo-

ren voor de vermenigvuldiging en instandhouding van de soort zorgdragen, zeer ingewikkeld is.

Bv: Zomers worden op de eerst aangetaste planten na een tiental dagen zomersporen (*uredosporen*) gevormd, die door wind of insecten worden verspreid en,— als zij op vochtige plantendeelen komen — spoedig ontkiemen tot nieuw mycelium, dat op haar beurt na een tiental dagen zomersporen vormt, die op haar beurt spoedig ontkiemen tot nieuw mycelium, dat op haar beurt.... enz. tot in het 10e geslacht. Hierbij moet men spoedig met tienduizenden gaan rekenen.

De vorming van zomersporen gaat — zij 't ook veel langzamer— in den winter voort, doch de dunhuidige zomersporen zijn niet bestand tegen ongunstige weersinvloeden. Dies worden in den nazomer steeds meer winterharde, dikhuidige wintersporen (teleutosporen) gevormd. Deze wintersporen brengen in de lente een derde soort sporen voort, waaruit schimmelplantjes ontstaan, die een vierde — en soms zelfs een vijfde — soort sporen vormen, die de besmetting overbrengen op het nieuwe gewas. En, alsof dit alles nog niet ingewikkeld genoeg is, de 3e soort sporen van verschillende roestschimmels komen slechts tot ontwikkeling op een geheel andere plantensoort: bv. zwarte roest (*Puccinia graminis*), op tarwe, rogge, gerst en haver, heeft als 2en waard noodig *Berberis* of *Mahonie*.

Over dit alles vertelt DR. J. BOTKE uitvoerig in het Aug. Nr. van *Natura* en hij vraagt terecht aandacht voor de roestzwammen bij excursies van natuurliefhebbers.

Aardig brengt BOTKE een lied van Ovidius, „Fastorum”, te pas, om aan te toonen, dat de roestzwammen-plaag al in de oudheid bekend was. Bij eene processie, om den God van den roest Robigo te vermurwen, bidt een priester tot dezen: toon uw roestmacht door vernietiging van de zwaarden en wondende pijlen van God Mars, die slechts dienen tot doden, maar spaar de halmen van Godin Ceres.

Veel heeft 't niet geholpen, God Mars heeft zich niet veel aangetrokken van de uitwendige bestrijdingsmiddelen van Robigo en de halmen van Ceres hebben nog duizende jaren moeten wachten, eer de dienaren van Minerva hun konden beschermen tegen de roestplagen.

Onze onvolprezen Plantenziektenkundige dienst te Wageningen bewijst ook in deze groote diensten aan land- en tuinbouw.

In de literatuurlijst van BOTKE's artikel komt natuurlijk de naam van ons medelid SCOEVEERS een paar maal voor.

Invloed van schimmels op bouwstijl.

Het is reeds lang bekend, dat bij de technische inrichting van gebouwen gewaakt moet worden tegen den bijna niet te bestrijden

huiszwam (*Merulius lacrymans*), o.a. door te zorgen voor ventilatie onder de vloeren. Nieuw is de invloed, die de schimmels en andere lagere organismen misschien zullen gaan uitoefenen op den bouwstijl.

Volgens de N. R. C. van 14 Sept. jl., Av. bl. A, geeft de beeldhouwster MAJA SERGER VAN PANHUYS in *Tropisch Nederland* belangwekkende ontwerpen van Indische woonhuizen in Europeesch Indischen stijl.

Die nieuwe stijl werd geboren uit de betere inzichten aangaande de eischen, waaraan onze woning moet voldoen, om gegeven de klimatologische toestanden, waarin men leeft, zoo gunstig mogelijk op ons welzijn te werken. Bij al het verschil, dat in de onderscheiden streken van Indië daarin voorkomt, geldt tegenwoordig toch algemeen, dat licht en lucht veel vrijeren toegang moeten hebben tot de ruimten, waarin wij een groot gedeelte van ons leven doorbrengen, dan vroeger gedacht werd. In zulk een warm klimaat dient vochtigheid, die den groei van zoovele schadelijke of onaangename organismen sterk bevordert, in 't bijzonder tegengegaan te worden. Vandaar dat het oude Indische huis, dat vooral beschermd tegen de warmte en den zonneschijn, steeds meer en meer op den achtergrond raakt en een luchtiger bouwwijze, beter aan het nieuwere inzicht aangepast, daarvoor in de plaats treedt.

Daar het schoone zich uit het praktische moet ontwikkelen, zijn de drie factoren van het tropische klimaat: hitte, wind en vochtigheid de uitgangspunten, die de ontwerpster tot haar vormen hebben gebracht.

De huizen zijn vrijstaande gedacht, om vrije circulatie van wind voor elk gebouw te waarborgen. Ook is ervoor gezorgd, dat alle kamers goed kunnen doorwaaien. Het gebouw staat op een flinke verhooging, om vocht te voorkomen.

Amanita virosa en *Mycena Seynii*.

In *Natura* van Sept. schrijft ons medelid SCHWEERS „Mycologische aantekeningen van de congres-excursie naar Schoorl” van de Ned. Nat. Hist. Ver. op 25 Aug. jl. waarbij ons medelid JOMAN mycologische leiding gaf.

SCHWEERS geeft naar aanleiding van de vondst van den knolamaniet *Amanita virosa* (giftig) de hoofdkenmerken op van dezen Zwam, die de laatste jaren steeds meer voorkomt.

Zeer belangrijk was de zeldzame vondst van ons medelid mej. DE VRIES: de roodachtig lila *Mycena Seynii* (Det. van ons medelid OORT).

Deze mooie *Mycena*, die tot nu toe slechts is aangetroffen in Frankrijk, Engeland en Nederland, leeft hoofdzakelijk in de kegels van *Pinus maritima*. In ons land waren de vindplaatsen tot nu toe Katwijk aan Zee, Bloemendaal en Aerdenhout (ook op *Pinus silve-*

stris) SCHWEERS wekt natuurlijk op, om na te gaan, en te berichten, of deze paddenstoel ook elders voorkomt bv. in de staatsbosschen van Texel en Terschelling.

Iepenziekte.

De Dir. v. d. Plantenziektenkundigen dienst te Wageningen heeft in de pers doen opnemen eenige raadgevingen met betrekking tot de Iepenziekte.

„Het staat nu wel vast, dat de iepenziekte veroorzaakt wordt door een zwam, *Graphium ulmi* SCHWARTZ, door onderzoekingen zoowel in het buitenland als hier te lande verricht, is dit afdoende bewezen. Daarmede kan tevens het parasitaire karakter van de ziekte als zeker worden aangenomen.”

Zieke boomen gaan vroeg of laat te gronde en zijn voortdurende bronnen van besmetting en kweekplaatsen van iepenspintkevers, daarom moet men ze in den a.s. winter — thans reeds merken — vellen en snel verwerken.

Het *Weekbl. v. d. Kon. M. v. Tuinb. en Plantkunde* voegt daarbij nog den raad, om vóór het merken zich te laten voorlichten door het Staatsboschbeheer, de Ned. Heide Mij., den Plant. z. k. dienst te Wageningen of andere deskundigen, ten einde te voorkomen, dat toevallig minder krachtig groeiende boomen worden aangezien voor iepenzieke boomen.

Uit een tweede mededeeling van den Pl.z. k. d. blijkt, dat het DR. BETREM van het Laboratorium v. Entomologie, in samenwerking met ons medelid mej. SPIERENBURG van den Pl.z.k.d.en met den student J. J. FRANSSEN v. d. Landb. H. S. gelukt is, aan te toonen, dat de iepenspintkevers zoowel uitwendig als inwendig, in het darmkanaal, dragers kunnen zijn van levende deelen van *Graphium ulmi*, alsmede dat op de verblijfplaatsen van deze kevers de woekerende schimmel zeer overvloedig kan voorkomen.

Op grond hiervan acht de Dir. voorn. het noodzakelijk, dat ernstig rekening worde gehouden met de mogelijkheid, dat deze kevers een niet te verwaarloozen bron van infectie vormen. Waarneming van iepenspintkevers in verband met iepenziekte is geboden.

De Directeur geeft den raad, om op plaatsen, waar de iepenziekte reeds voorkomt, boomen, die duidelijk door kevers aangetast zijn, te rooien en eventueel slechts onder water of ontschorst (schors vernietigen) te bewaren, ten einde de herfstgeneratie der kevers te vernietigen.

Inderdaad belangrijke ontdekkingen die verkregen zijn door samenwerking van entomologen en mycologen.

MORIELJESPOREN MET HET BLOOTE OOG ZICHTBAAR.

In April had ik een van mijn wekelijksche brieven in het Dordrechtsh Nieuwsblad gewijd aan de Morieljes. En een paar weken daarna kreeg ik op een Zaterdagmiddag het bericht van een lezer uit Zwijndrecht, dat zoo'n paddenstoel, als waarover ik geschreven had, was opgekomen in zijn werkplaats, en dat ik met genoegen die zou mogen komen bezichtigen.

Dus ik dien avond op de fiets en tusschen krullen en zaagsel vond ik in een tegen den dijk gebouwd werkplaatsje een pracht van een morielje. De dikke steel was zuiver dof wit, de hoed, waarin de steel bijna zonder groote verwijding overging, was gelig, vol met in de lengte gerekte vlakjes en rimpels. Zeer duidelijk was de hoed spits, het geheel was omstreeks 18 cm hoog.

Natuurlijk mocht ik hem meenemen, met een beitel was hij spoedig uitgestoken en zuinig verpakt nam ik mijn vondst mee.

Maandagmorgen gaf mijn rooster (op de Mulo-school) geen enkel uur Natte His aan, maai toch heb ik in de klassen, waar ik wezen moest, over paddenstoelen les gegeven en telkens kwam de mooie morielje op het juiste moment uit het doosje. En telkens gingen er kreetjes van bewondering en verwondering op bij de verschijning.

In IV B stond ik rustig over steeltjeszwammen en zakjeszwammen te praten. Met enkele teekeningen en schetsjes had ik een en ander al duidelijk gemaakt. Ik stond al pratende naar mijn morielje te kijken, die toevallig in een zonnemark kwam, die dooreen gordijnspleet in het lokaal viel.

„Verbeelde ik me dat nu? Of zag ik daar werkelijk een spore uitschieten?”

Ik hield nog even de zwam in een gunstigen stand met een stukje donkeren achtergrond. En waarlijk, daar ging er weer een, en weer een.

Toen kon ik het niet voor me houden. „Jongens, die sporen, die als projectielen worden uitgeschoten, zooals ik je zoopas zei — je weet van die kanonnade, dat gesuis bij de peziza's — die kan ik je nu zonder microscoop laten zien. Ik zie er weer een. Kom hier!”

En het volgende oogenblik stond een kluitje jongens en meisjes met starende, nog eenigszins ongeloovige blikken naar de morielje te kijken.

„Zorg, dat je een donkeren achtergrond te pakken krijgt, bv. hier mijn jasje. Ik moet de zwam natuurlijk in de zon houden. Ik zie er telkens een zeer fijn lichtend puntje uit wegschieten of omhoog drijven.”

„Ik zie het ook” riep een enthousiaste. „Ik kan geen achtergrond krijgen; een koninkrijk voor een donkeren achtergrond.” „Lien, ga jij er met je hoofd achter staan.”

Lien is namelijk hoogblond.

Maar telkens ontdekten weer anderen de miniem fijne lichte stofjes, die uit de vreemde spons werden weggeschoten. En toen ze het allemaal gezien hadden, en niemand meer ongeloovig behoefde te zijn, dicteerde ik een kort resumée van de les en aan het eind liet ik opschrijven:

„De uitgeschoten sporen kunnen in een streep zonlicht soms met het bloote oog gezien worden (zelf waargenomen Maandag 27 Mei 1929)”.

W. LOUWAARS.

WAAROM SOMMIGE ZWAMMEN TWEE NAMEN DRAGEN.

Een op bl. 25 van het September-nummer voorkomende (in dit nummer reeds verbeterde) schrijffout geeft mij een ongezochte aanleiding om over het bovenstaande onderwerp iets te zeggen. De eikenmeeldauw werd daarnl. *Oidium tuckeri* genaamd, inplaats van *Oidium Quercinum* of *O. alphitoïdes*. Maar dat is, ofschoon juist, nog niet de volledige naam van deze zwam. Zij heet nl. *Microsphaera alni* var. *extensa* f. *specialis quercina* = *Oidium alphitoïdes*. Dat wil zeggen, dat zij behoort tot den specialen op eik levenden vorm van de in de soort *Microsphaera Alni* voorkomende variëteit *extensa*. Het zal misschien hen, die wel eens een boek hebben doorgebladerd, waarin over de zoogenaamde lagere zwammen wordt gesproken (bv. een boek over plantenziekten), zijn opgevallen, dat vele dezer zwammen daarin met twee namen worden genoemd. Zoo leest men bv. voor den naam van de zwam, die de schurftziekte van appelen veroorzaakt, *Venturia Qinaequalis* (= *Fusicladium dendriticum*). De eerste dezer namen is die van het geslacht (in dit geval dus *Venturia* en *Fusicladium*), de tweede die van de soort, waartoe de zwam behoort. Maar hoe kan nu één zwam tot twee verschillende geslachten behooren ?

Dit zit zoo in elkaar: vele van die zgn. lagere zwammen houden er niet één, maar meerdere fructificaties (wijzen van vorming van voortplantingsorganen) op na; de hoogst ontwikkelde dezer vormen wordt als basis voor de indeeling gebezigd. Deze hoogst ontwikkelde vormen zijn die, waarbij de sporen gevormd worden in blazen (asci), die in een omhulsel (een perithecium), dat bij verschillende geslachten verschillend van vorm is, of op een schotelvormig orgaan (een apothecium) zitten. Is dus het perithecium of apothecium van een zwam bekend, dan krijgt die zwam den naam van het geslacht, waartoe dat orgaan gebracht wordt, met als nadere aanduiding een soortnaam, die ontleend kan zijn bv. aan den

naam van de plant, waarop de zwam leeft, aan een eigenschap van het perithecium, aan den naam van een persoon, enz. Maar naast die volkomen ontwikkelde vormen van fructificatie komen zgn. nevenfructificaties voor, waarbij de sporen niet in blazen, maar op langere of kortere, al of niet vertakte speciale voor dat doel bestemde draden, zgn. conidiëndragers (deze sporen heeten conidiën), gevormd worden. Deze dragers staan of los op het substraat, waarop de zwam leeft, of wel zij worden gevormd in uiterlijk op peritheciën gelijkende kapseltjes, die pykniden heeten, of zij staan in zoden dicht naast elkaar.

Daar men de zwammen met zulke fructificaties als nog niet volledig ontwikkeld beschouwt, noemt men ze *fungi imperfecti*, letterlijk onvolkomen zwammen; in deze *fungi imperfecti* bestaat ook een ver doorgevoerde onderverdeling tot in geslachten en soorten. Nu kan het geval zich dus voordoen, dat van een zwam reeds lang deze onvolkomen vorm bekend en beschreven is, terwijl de in een ander ontwikkelingsstadium (meestal tegen den tijd, dat de overwintering nadert) gevormde peritheciën of apotheciën eerst veel later gevonden worden. Om nu verwarring te voorkomen, worden in zulke gevallen beide namen vermeld, en in wetenschappelijke verhandelingen behoort men achter elken naam den auteursnaam, dat is dien van dengene, die de zwam doopte, te vermelden. Nemen wij nu de bovengenoemde schurftzwam van den appel als voorbeeld. De schurftziekte, veroorzaakt door den conidiën-vorm, was reeds in 1819 in Zweden door Fries, in 1833 door WALLROTH in Duitschland, in Amerika in 1845 door SCHWEINITZ opgemerkt en beschreven. Deze conidiën-vorm werd met verschillende namen bestempeld, tot in 1869 de bekende mycoloog FÜCKEL den naam *Fusicladium dendriticum* (WALLR.) heeft ingevoerd, welke naam sedert, met achtervoeging van den auteursnaam in de gebruikelijke afkorting van FÜCK., in gebruik is gebleven.

In 1866 was ondertusschen een perithecium-vormende zwam op appel door COOKE beschreven als *Sphaerella inaequalis*, welke naam in 1880 door WINTER werd verbeterd in *Venturia inaequalis* (COOKE). Deze zwam verscheen dus nu in de literatuur met toevoeging van den naam WINTER. Eerst in 1894 toonde de Duitscher ADERHOLD aan, dat deze beide vormen tot één en dezelfde zwam behoorden, die dus nu heet: *Venturia inaequalis* (COOKE) WINTER = *Fusicladium dendriticum* (WALLR.) FÜCK.

Ongeveer op dezelfde wijze zijn vele zwammen aan twee namen gekomen, bv. de druivenmeeldauw, die de namen *Oidium tuckeri* (naar een Engelschen tuinbaas, die haar het eerst opmerkte) en *Uncinula necator* (ook wel *U. spiralis*) draagt.

T. A. C. SCHOEVERS.

MEDEDEELINGEN VAN HET BESTUUR.

Boekwerken verkrijgbaar.

Zoolang de voorraad strekt, zijn verkrijgbaar:

Mededeeling IX voor	f 1,-
XII „	0,50
XIII „	0,50
XIV „	0,50
XV „	0,50
XVI—XVII voor	1,50
Morieljes door Joh. Ruys voor	0,25
Toelichting ten gebuik bij het bezichtigen d. i. natura tent. gest. Paddenstoelen	0,10
25 kijkjes in het wonderre Schimmelrijk	0,25

MEDEDEELINGEN VAN DE REDACTIE.

Verbetering in afl. 2.

Op blz. 25 staat de eiken meeldauw schimmel benoemd met „*Oidium Tuckeri*” dit moet natuurlijk zijn „*Oidium Quercinum*” (zie ook art. Schoevers in deze afl. bl. 38).

Losse nummers.

Schrijvers ontvangen gratis 5 losse nummers.

Bij tijdige aanvraag kunnen zij meer losse nummers ontvangen tegen 5 cts per exemplaar van 8 blz.

Zoo lang de voorraad strekt, zijn verkrijgbaar losse nummers: voor leden tegen 10 cts. per exemplaar; voor niet-leden tegen 25 cts. per exemplaar van 8 blz.

Ruiling.

Wie kan de redactie helpen aan de „Mededeelingen” III en VIII in ruil voor andere nummers?

ADRESSEN.

Inocyben: Dr. H. S. C. Huysman, De Bilt, Hessenweg 206.

Russula's: Dr. J. S. Meulenhoff, Den Haag, Ruymroeklaan 30.

Xylaria's: W. J. Lütjeharms, Leiden, Rijksherbarium, Nonnensteeg 1.

Bijzonderheden enz.: Conservator W. J. Lütjeharms, als boven.

Bijdragen Phaenologie: mevr. M. R. S. Boetje van Ruyven, den Haag, Mesdagstr. 27.

Penningmeester: Ir. A. C. S. Schweers, Hengelo (O.), Wilbertstraat 3, Postgiro 90902.

Bibliothecaris: P. J. A. J. Meulemeester, Zwolle, Diezerstr. 10.

Bereiding paddenstoelen: mevr. M. de Visser-Roelofs, Bloemendaal, „Denheim”, en mevr. Oort-Mesdag, Utrecht, Rhijnauwensche-weg.

Correspondentie: Fungus, Ulvenhout.